

ВІДГУК

**офіційного опонента - доктора юридичних наук, професора
Приймаченко Дмитра Володимировича, на дисертацію Ільченко Катерини
Романівни на тему «Порядок та підстави переміщення через митний
кордон України продуктів морського та річкового промислу», подану на
здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю
12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне
право**

Актуальність теми дисертації. З часу проголошення незалежності в Україні проведена значна робота щодо розбудови її як демократичної, соціальної, правової держави, головним завданням якої є забезпечення і захист прав і свобод людини і громадянина. Прийняття в свій час нової редакції Митного кодексу України не повною мірою вирішило коло питань, пов'язаних із здійсненням митних формальностей, у контексті охорони та захисту прав учасників митних правовідносин, що обумовлює нагальну потребу теоретичного осмислення механізму правового регулювання переміщення товарів через митний кордон України. В умовах зміни стереотипів щодо суспільного призначення публічних галузей права особлива увага повинна приділятися розробці та впровадженню у нормотворчу та правозастосовну діяльність органів доходів і зборів ефективних юридичних механізмів, призначенням яких є сприяння реалізації учасниками митних відносин своїх прав, встановлення паритету між інтересами особи і держави, виключення можливості для посадових осіб зловживання своїми владними повноваженнями при здійсненні митних формальностей. За цих умов велике значення з боку держави і суспільства надається організації та здійсненню переміщення товарів, в тому числі й продуктів морського та річкового промислу, через митний кордон України, як одного з основних засобів реалізації митної справи.

Потреба в науковому обґрунтуванні питань, пов'язаних з правовим регулюванням переміщення через митний кордон України окремих видів товарів обумовлена також проблемами адаптації митного законодавства України до міжнародних норм і стандартів у галузі митної справи.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ"
Спеціалізована вчереарада Д41.086.01

#ГМ

20/6р.

Здійснивши аналіз наявних вітчизняних наукових розвідок, присвячених діяльності органів доходів і зборів, слід констатувати, що на сьогоднішній день відсутнє системне, комплексне дослідження проблем, пов'язаних з організацією та здійсненням переміщення товарів через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу. Це дає підстави стверджувати, що наукові задачі, сформульовані в дисертації Ільченко Катерини Романівни, є актуальними та своєчасними, а їх вирішення сприятиме подальшому розвитку вітчизняної адміністративно-правової науки, митного права, вдосконаленню правозастосовної діяльності органів доходів і зборів та їх посадових осіб.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлюється, зокрема раціональною та логічно побудованою структурою дослідження, яка в основній частині представлена трьома розділами, що об'єднують десять підрозділів. Це дозволило дисертанту повною мірою охопити предмет дисертаційної роботи, реалізувати авторський творчий задум, краще усвідомити зміст та сутність досліджуваних процесів, послідовно викласти отримані наукові висновки, результати та рекомендації.

Головна увага в дисертаційному дослідженні присвячена формуванню моделі організаційно-правового механізму організації та здійснення переміщення через митний кордон України окремої, специфічної групи товарів, якими є продукти морського та річкового промислу. Вступ до роботи визначає актуальність теми роботи, а також її основні загальні характеристики. Перший розділ містить три підрозділи, в яких досліджено поняття, сутність, правову природу, становлення поняття продуктів морського та річкового промислу як на законодавчому, так і на науковому рівнях. Акцентовано увагу на понятті «продукти морського та річкового промислу», як митно-правовій категорії, досліджено юридичну термінологію використовувану в процесі правового регулювання. В другому розділі роботи, який складається з п'яти підрозділів, в яких досліджено поняття та сутність митних формальностей при переміщенні через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу,

виокремлено основні напрями діяльності органів доходів і зборів — це митний контроль, митне оформлення та стягнення митних платежів, що стосується продуктів промислу як українського, так і іноземного походження, досліджено правову природу відповідальності за порушення митних правил при переміщенні продуктів промислу. Автором намагався виокремити особливості переміщення через митний кордон продуктів промислу як українського так і іноземного походження. Третій розділ містить два підрозділи, в яких досліджено основні форми співпраці, пов'язані з переміщенням продуктів промислу та напрями удосконалення законодавства, що регламентує переміщення продуктів промислу. Здобувачем встановлено необхідність ратифікації міжнародних конвенцій, предметом правового регулювання яких є процедури переміщення продуктів морського та річкового промислу.

Винесені на захист положення характеризують роботу як комплексне дисертаційне дослідження, присвячене аналізу проблемних питань що виникають в процесі правового регулювання переміщення товарів через митний кордон України, що містить авторське бачення шляхів їх розв'язання.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів.

Достовірність наукових положень дисертації досягнута автором за рахунок раціонального використання необхідної сукупності методів теорії пізнання. Комплексний підхід до використання вищезазначених методів дозволив всебічно розглянути теоретичні та практичні проблеми організації та здійснення переміщення через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження складають праці відомих українських вчених - юристів, а нормативну та емпіричну базу дослідження складають положення Конституції України, Митного кодексу України, законів, нормативно-правових актів Президента України, Кабінету Міністрів України інших органів публічної адміністрації, узагальнення правозастосовної практики органів доходів і зборів, публікації в періодичних виданнях. На результати дослідження позитивний вплив мав порівняльний та ретроспективний аналіз

норм чинного та митного законодавства, положень міжнародних актів. Завдяки цьому автор послідовно, системно і конструктивно проаналізувала важливі теоретичні питання, що розкривають зміст теми дослідження, відзначив методологічне значення різних поглядів вчених на правову природу переміщення товарів через митний кордон України.

Зважаючи на викладене, можемо констатувати, що достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначається правильно обраним методологічним підходом до здійсненого дослідження, об'ємним та достатнім використанням наукового та емпіричного матеріалу.

Оцінюючи новизну одержаних результатів, слід зазначити, що вона визначається насамперед тим, що вперше зроблена спроба системного аналізу проблеми порядку та підстав переміщення через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу. В дисертації використано сучасні підходи, враховано новітні досягнення науки митного права, на якісно новому рівні досліджено понятійно-категоріальний апарат, здійснено системно-порівняльний аналіз митного законодавства із цієї проблематики як соціально-правового явища. Дослідження здійснювалося всебічно в синтезованій формі, із здійсненням аналізу практики діяльності органів доходів і зборів. Автором висловлено ряд рекомендацій, що відзначаються новизною щодо удосконалення механізму правового регулювання в галузі митної справи. Сформульовані конкретні пропозиції щодо внесення змін і доповнень до Митного кодексу України та ратифікації міжнародних конвенцій. З урахуванням цього можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у самому підході до досліджуваних проблем, так і в пропонованому вирішенні наукового завдання.

Характеризуючи зміст дисертаційного дослідження, слід відзначити практичне значення досліджуваного предмету, адже отримані результати дають відповідь на скільки чинне національне законодавства у галузі митного регулювання наразі відповідає міжнародним нормам та стандартам. Які існують

проблеми і який обсяг робіт необхідно здійснити для досягнення бажаного результату.

Схвальної оцінки заслуговує спроба дисертанта проаналізувати понятійно-категоріальний апарат з досліджуваної тематики, що, в підсумку, дозволило сформулювати пропозиції щодо закріплення низки дефініцій у авторській редакції, наприклад, «морський та річковий промисел» (с. 17), «переміщення через митний кордон України продуктів морського та річкового» (с. 46), «продукти морського та річкового промислу українського походження», «продукти морського та річкового промислу іноземного походження» (с. 81), «Азово-Чорноморський басейн» (с. 87) тощо. У свою чергу чіткість і однозначність дефініцій сприяє ефективності правового регулювання. Це набуває неабиякого значення враховуючи відсутність широкого кола ґрунтовних комплексних досліджень з питань переміщення продуктів морського та річкового промислу.

Має вагоме теоретичне та практичне значення здійснений дисертантом аналіз митних формальностей, що застосовуються при переміщенні продуктів морського та річкового промислу (с. 55-64), а також дослідження міжнародного співробітництва у сфері переміщення продуктів морського та річкового промислу (с. 137) та впливу міжнародних актів на національне законодавство (с. 147), що створює належні науково-обґрунтовані передумови для удосконалення законодавства та правозастосовної діяльності ДФС України.

В контексті прагнень України до світової спільноти, цілковито підтримуємо пропозицію автора щодо необхідності ратифікації в повному обсязі міжнародних конвенцій, предметом правового регулювання яких є відносини, що виникають в зв'язку з переміщенням продуктів морського та річкового промислу.

Має практичне значення запропоноване здобувачем виокремлення підстав переміщення продуктів морського та річкового промислу: а) для продуктів морського та річкового промислу українського походження - це отримання лімітів вилову та спеціального дозволу суб'єктами господарювання

від органів державної влади; б) для продуктів морського та річкового промислу іноземного походження - це митна декларація та інші, передбачені законом, дозвільні документи (сертифікат відповідності, атестат виробництва тощо) (с. 128).

Поділяємо позицію автора, що процеси глобалізації, інтеграції та активізація міжнародних зв'язків у своїй сукупності впливають на встановлення в Україні загальноприйнятих міжнародних норм та правил. Тенденції уніфікації та гармонізації національного митного законодавства, призводить до істотних змін митного регулювання переміщення та митного оформлення продуктів морського та річкового промислу (с. 145).

Достатньо обґрунтованою виглядає позиція здобувача щодо відновлення інституту кримінальної відповідальності за порушення митних правил. Автором запропоновано до митного та кримінального законодавств внести зміни та встановити кримінальну відповідальність за так звану «товарну контрабанду». Включити до норм Митного та Кримінального кодексів України норми, в яких було би передбачено притягнення до кримінальної відповідальності у *ризі*, якщо протягом року особу було притягнуто до відповідальності за порушення митних правил, яких було вчинено у великих розмірах не менше трьох разів.

Дисертація містить ряд інших напрацювань теоретичного та практичного характеру, які є своєчасними і можуть бути використані науковцями та практичними працівниками в роботі, спрямованій на подальший розвиток та вдосконалення механізму переміщення через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу та їх правового регулювання.

Наукове та практичне значення роботи полягає у тому, що сформульовані у дисертаційному дослідженні теоретичні положення, висновки та пропозиції можуть бути використані у правотворчій діяльності, сфері правозастосування, науково-дослідницькій діяльності та навчальному процесі.

Повнота викладення матеріалів в публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз дисертаційної роботи й

автореферату К.Р. Ільченко дає підстави стверджувати, що основні положення автореферату і дисертації є ідентичними. Наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, достатньо повно викладені в опублікованих працях дисертанта, відповідно до вимог МОН України.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. В цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, вважаємо за необхідне звернути увагу дисертанта на окремі положення роботи, що мають спірний характер та недостатньо аргументовані.

З огляду на визначений здобувачем предмет дисертаційного дослідження, вважаємо, що у підрозділі 1.1. недостатньо було проаналізувати поняття та сутність продуктів морського та річкового промислу. Автор повинен був встановити та довести, що продукти морського та річкового промислу є об'єктами адміністративно-правового регулювання, а відтак порядок та підстави їх переміщення через митний кордон потребують свого правового унормування та юридичного закріплення в законодавчих актах.

Автор обґрунтовує необхідність легального закріплення у Митному кодексі України поняття «переміщення через митний кордон» (с. 43-43). Так дійсно, поняття «переміщення через митний кордон» має вагоме теоретичне та практичне значення, й тому здобувач пропонує визначити його, як «сукупність митних формальностей, пов'язаних із вивезенням з митної території України, ввезіттям на митну територію України, або транзитом через територію України товарів та транспортних засобів у будь-який спосіб». Разом тим, в роботі недостатньо аргументовано авторську позицію здобувача щодо внесення змін до чинного митного законодавства.

Безумовно, поділяємо позицію автора щодо упорядкування системи митних платежів (с. 60). Водночас автору не вдалося сформулювати достатньо переконливі аргументи щодо визнання єдиного збору як різновиду митного платежу. Саме тому його пропозиція щодо внесення змін до п. 27 ст. 4 Митного кодексу України вважається як недостатньо обґрунтована.

Зважаючи на задачі, визначені дисертантом, він повинен був встановити

та охарактеризувати особливості переміщення через митний кордон продуктів морського та річкового промислу українського та іноземного походження. Цьому питанню присвячено підрозділи 2.3. та 2.4 роботи. Разом з тим, зміст роботи не дає чіткої та однозначної відповіді на це питання, що вимагає додаткової аргументації з боку здобувача. Крім того, поза увагою автора залишились питання щодо відмінностей у митному оформленні товарів річкового та морського промислу від інших товарів, що переміщуються через митний кордон.

Вважаємо, що представлені в роботі висновки та пропозиції набули б більшої, додаткової достовірності та репрезентативності, якщо б здобувач проаналізував конкретні приклади з практичної діяльності органів доходів і зборів або суб'єктів господарювання, що мають місце в процесі переміщення через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу. Дійсно, робота містить одиничні приклади (с. 123-124), проте їх кількість тільки підкреслює вказаний недолік. Автор мав би навести типові помилки правозастосовного характеру та запропонувати шляхи їх вирішення.

В своїй роботі дисертант неодноразово суб'єктів безпосереднього здійснення митної справи позначає поняттям «митні органи» (с. 62, 80, 91 тощо). Разом з тим, відповідно до п.1 розд. I Закону України від 04.07.2013 р. № 405-УІІ, такими суб'єктами є органи доходів і зборів. Вважаємо, що здобувачу необхідно додатково пояснити свою позицію.

Відповідно до вимог п. 9 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою КМ України від 24 липня 2013 р. № 567, до дисертації, що містить науково-прикладні результати або теоретичні наукові результати, повинні додаватися документи, що підтверджують практичне використання отриманих здобувачем результатів - акти впровадження або рекомендації щодо їх використання. На жаль ані в роботі, ані в авторефераті документи такого характеру не вказані.

Втім, викладені зауваження мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку роботи та не знижують її достатній науковий

рівень.

Дисертація Ільченко Катерини Романівни на тему: «Порядок та підстави переміщення через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності: 12.00.07 - адміністративне право і процес, фінансове право; інформаційне право, є завершеною науковою працею, яка за важливістю та обсягом змісту дослідження має значення для адміністративно-правової науки та митного права. Вказана робота відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою КМ України від 24.07.2013 р. № 567, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Офіційний опонент:

проректор з наукової роботи;
Університету митної справи та фінансів
доктор юридичних наук, професор

Д.В. Приймаченко

Підпис засвідчую:

Вчений секретар
Університету митної справи та фінансів

Т.М. Брус